

ՍՈՒՐԷՆ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Խաչատուր Աբովեանի անուան ՀՊՄՀ
Վ. Պարտիզունու անուան Հայ նոր եւ նորագոյն
գրականութեան եւ նրա դասաւանդման
մեթոդիկայի ամբիոնի վարիչ
Բան. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր
«Սփիւռք» Գիտաուսումնական Կենտրոնի տնօրէն

**ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԴԱՐԲՆՈՑԻ ԱՌԱՋԻՆ ԴԺՈՒԱՐԻՆ
ՀԱՐԻՐ ՔԱՅԼԵՐԸ**

Դարերի մէջ այդ ե՛րբ չենք հպարտացել մեր կրթասիրութեամբ, մեր համալսարաններով, ուսուցչապետերի եւ ուսուցիչների «ծառայական կերպի» անդադրում հեւքով, դէպի լոյսը վերելքի շարունակական, երբեմն նաեւ անհնարին թուացած խոյանքներով: Մանկավարժական աբովեանական մայր հաստատութեան պատմութիւնը շարունակական է՝ հարիւր տարի առաջ սկիզբ առած եւ վաղուայ մէջ նորանոր սերունդներ ջամբելու, իմաստնութեամբ յարատեւելու վճռականութեամբ: Այսօր մի պահ միայն կարելի է շրջուել տեսնելու Մաշտոցին հաւատարմութեան այս դարակազմիկ երթը՝ այս դժուարին ժամանակներում նորոգուել-ոգեզինուելու համար: Անցած հարիւր տարիների շնչառութիւնը մեր թիկունքում ընձեռում է հնարաւորութիւնը երեւոյթը լիարժէք դարձնելու:

Մենք գուցէ ժլատ ենք եղել 20-րդ եւ 21-րդ դարերի մեր ուսուցչապետերին բարձր գնահատանքով մեծարելու ջանքերում՝ նրանց բարձր վարկը հաստատելու ճանապարհին: Բայց մեզ հետ է հարիւր տարուայ կրթական ամբողջական հարուստ պատմութիւնը: Վկայ՝ նրանց ոգեկոչելու, այսօր էլ նրանց փորձին ապաւինելու մեր դասերը, նրանց գիտական, մանկավարժական աշխատութիւնները: Անունները միայն

բաւարար չեն. հարուստ ենք մեր յիշողութեամբ, մերն է պատմութիւնը, մենք՝ աւանդոյթ պահպանող-շարունակողներս:

Սակայն այսօր ստացուել է գնահատութեան հակընթաց մի վիճակ. որքան, թուում է, կրթական շարժը կանոնակարգում է, որքան ուսուցչական գործը եւ գիտելիքը կարեւորում, այնքան մենք աւելի ենք առտնին դարձնում ուսուցչի դերը ընկերութեան սահմաններում՝ նրան դուրս մղելով նոր սերնդի կրթական ճակատագիր արարելու բացառիկութեան իրաւունքից:

Հասարակարգի փոփոխութիւնները, նոր կրթական համակարգի անհրաժեշտ մուտքը փոխել են գնահատութեան փորձուած ձեւերը: Պատկերաւոր ասած՝ մենք կանգնած ենք կրթական խաչմերուկում ու սպասում ենք կանաչ լոյսին, որ շարունակենք բռնած ճանապարհը: Անկեղծ, կամ ինչպէս արեւմտահայերն են ասում, շիտակը, չգիտենք, թէ ուր է տանում այդ ճանապարհը, երբ ազգային աւանդոյթը եւ համաշխարհայնացումը տարբեր, յաճախ ճամբաբաժան ճակատագրեր են խոստանում: Ինքներդ նայեցէք, մեզապոլիս Երեւանը յուսալի ելքեր չի խոստանում, երբ հաշտւում ենք դասարաններում 35-40 աշակերտի խիտ գոյութեան հետ, երբ նոյն պահին դպրոցներ են փակւում հեռաւոր կամ սահմանամերձ, լքուած գիւղերում: Յամառօրէն չենք ուզում նկատել, որ խաչմերուկներում ամենուր կարմիր, անցման ոչ թոյլատու լոյսն է:

Զմոռանանք, որ աշակերտներին կեանք ճամբած մեր ուսուցիչը անբաւարար աշխատավարձ է ստանում, իսկ նուազագոյն կենսաթոշակի անցումը թշուառութեան դռներ պիտի բացի: Եւ բնական է, դպրոցը աւարտող երեխան հեռանկարային չի համարի համալսարան գալ, թէկուզ դասախօսները ջանան, ամէն տարի փորձեն որսալ

դիմորդների «վտառներ»՝ նման այն ձկնորսներին, որոնց ուռկանները հնամաշ են ու խոշոր ծակերով:

Այսուհանդերձ, մենք հաւատում ենք Խ. Աբովեանի անուան Հայկական Պետական Մանկավարժական Համալսարանի վաղուան: Դրան գալիս ենք մարդակերտման եւ դրանից առաջ հայակերտման այն առաքելութեամբ, որ մեզ ուղեկցում է 5-րդ դարից ի վեր՝ բացարձակի չափանիշով, ազգային տեսլականի պաշտպանութեամբ, մեր նահանջներով անգամ, պարտութիւններով, սխալներով, գաղափարական ընկրկումներով նոյնիսկ:

Գուցէ տարօրինակ հնչի, միւս բաժանմունքֆակուլտետների դերն ու նշանակութիւնը կարելորելով հանդերձ, պիտի խորապէս ընդգծել, որ մանկավարժականում ազգայինի դիմորոշ ոգին առաջնորդում են ոսկեղէնիկ լեզուի եւ գրականութեան, պատմութեան արժէքները եւ կենսաճանաչողութիւնը: Այլ կերպ լինել չի էլ կարող առաւելապէս հիմա, երբ ունենք ազգային ինքնիշխանութիւն 616 տարիների կորստեան խորքի վրայ: Յիշենք, երբ դարեր շարունակ ռազմական դոկտրինայի գաղափարը, երրորդ ուժի ստուերը ուժահատ ժողովրդին ապաւէն չէին, հայութեան յարատեւութեան համար մաքառման խորհուրդը, հայկական պետականութեան մողէլի ուժականութիւնն իրենց ուսերին տանում էին լեզուն՝ հզօր մշակոյթով, եկեղեցին եւ տիրական բացարձակի խորհրդով՝ կրթութիւնը, որ յաճախ լուսաւորութեան ծանրագոյն յանձնառութեամբ ստանձնում էր վերջին խրամ-խրամատի գործառոյթը: Վկան՝ միջնադարից եկող մեր համալսարանները:

Ահա թէ ինչու, այսօր էլ հաւատում ենք Խաչատուր Աբովեանի անուան Հայկական Պետական Մանկավարժական Համալսարանի ներքին ուժականութեանը:

Ցանկութիւնս է, որ մեր Համալսարանը խորապէս գիտակցի իր կրթական առաջնորդութեան ձգտող,

համահայկական առաքելությունը, որ բխում է արեւմտահայ գրամշակութային արժեքների խորացած ուսումնասիրութեան այն փորձից, որ իւրացրել են բանասիրական բաժանմունքը, Վ. Պարտիզունու անուան Հայ նոր եւ նորագոյն գրականութեան եւ նրա դասաւանդման մեթոդիկայի ամբիոնը վերջին տասը տարիների ընթացքում, «Սփիւռք» Գիտաուսումնական Կենտրոնը՝ երկու եւ աւելի տասնամեակ ծաւալած արեւմտահայագիտական դասընթացներով, որոնցով էապէս մօտեցրել է Համալսարանը մեր նշած համահայկական կրթական տեսլականի խորհրդին:

2023-2024 ուսումնական տարւանից, վստահութիւն ենք յայտնում, առաջինը Հայաստանի Հանրապետութիւնում, Համալսարանում կը սկսի գործել «Արեւմտահայ լեզու եւ գրականութիւն» մասնագիտացումով մագիստրոսական ծրագիրը, ինչը կը համախմբի Սփիւռքի եւ հայրենի ուսանողներին կրթական շարունակական ընթացքների շուրջ: Բոլորս գիտենք դրա անհրաժեշտութիւնը, այն երակը, որով կը վերանորոգուի, զարթոնք կ'ապրի արեւմտահայ մարմրող շունչը: